

Čj.: 38026/2022-UVCR-1

Zápis z jednání Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání ze dne 1. srpna 2022

Jednání se uskutečnilo dne 1. srpna 2022 (11:00 – 13:00 hod.) v zasedací místnosti Starý tiskový sál, v budově Úřadu vlády České republiky (adresa: Nábřeží Edvarda Beneše 4, Praha 1)

Přítomní členové:

Světlana Lazarová (předsedkyně, bulharská menšina), Ján Balog (romská menšina), Martin Herbert Dzingel (německá menšina), Lenka Kopřivová (chorvatská menšina), Alena Kovářová (běloruská menšina), Alena Lídlová Georgiu (řecká menšina), Agáta Pilátová (rusínská menšina), Olga Mandová (ukrajinská menšina), Jaroslav Miňo (slovenská menšina), Minh Nguyen (vietnamská menšina), Michael Pelíšek (židovská komunita), Igor Zolotarev (ruská menšina), Marta Růžičková (Česká televize);

Hosté:

Iveta Demeterová, Tajana Gašparovič Mančalová, Goranka Oljača (všichni Český rozhlas);

Omluvení členové:

Alica Sigmund Heráková (romská menšina), Daniel Kupšovský (Český rozhlas);

Nepřítomní členové:

Renata Bilanová (polská menšina), Jan Kokeš (maďarská menšina), Branislava Kubešová (srbská menšina);

Úřad vlády ČR:

Klára Šimáčková Laurenčíková, Vojtěch Tuzar, Tadeáš Mertlík, Jan Španiel.

Schválený program jednání:

- 1. Zahájení a přivítání členů a zmocněnkyně vlády pro lidská práva**
- 2. Národnostně menšinové vysílání v České televizi - aktuální situace (M. Růžičková)**
- 3. Národnostně menšinové vysílání v Českém rozhlase - aktuální situace (I. Demeterová, T. Gašparovič Mančalová, G. Oljača)**

4. Mediální obraz národnostních menšin a konkrétně mediální obraz Romů v ČT (J. Balog)
5. Reakce na následný seminář Rady Evropy (M. H. Dzingel)
6. Závěr

Ad 1. Zahájení a přivítání členů a zmocněnkyně vlády pro lidská práva

Tajemník pracovní skupiny, T. Mertlík, přivítal přítomné členky a členy Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání (dále jen „PS“) a předal slovo zmocněnkyni vlády pro lidská práva. K. Š. Laurenčíková, taktéž přivítala přítomné členky, členy a hosty a zahájila jednání PS.

Ad 2. Národnostně menšinové vysílání v České televizi - aktuální situace (M. Růžičková)

M. Růžičková, zástupkyně České televize (dále jen „ČT“) informovala ohledně vysílání pořadů v menšinových jazycích. Zdůraznila také, že filosofií ČT je raději vysílat pořady o národnostních menšinách, nežli pro národnostní menšiny, a to z toho důvodu, že daný pořad má být pro všechny diváky a ne jen pro úzkou skupinu obyvatelstva. Tento styl vysílání má přispět ke stmelování společnosti a vzájemnému sblížení lidí. Mezi pořady o národnostních menšinách, které ČT pravidelně vysílá, se řadí dokumentární cyklus *Babylon*, který je na televizních obrazovkách od roku 2004. Dále pak vysílání v polštině *Wiadomości w języku polskim*, které se původně vysílalo jen v Moravskoslezském kraji, ale dnes je díky internetu dostupné po celé České republice. Vzhledem k stávající situaci v ČT nelze s určitostí říci, jak budou pořady o národnostních menšinách vysílány do budoucna. M. Růžičková by považovala za úspěch to, kdyby se stávající pořady zachovaly a vysílaly se nové díly, ne pouze reprízy. Tajemník otevřel rozpravu.

I. Zolotarev poděkoval M. Růžičkové za její dlouhodobou práci v oblasti národnostních menšin. Dle jeho názoru by se ČT ve svém pokrytí války na Ukrajině měla věnovat i Rusům, kteří žijí v České republice a plně přijali sociální i kulturní evropské hodnoty. Dodává, že by se tito Rusové neměli „házet do jednoho pytle“ se zbytkem Rusů. Kdyby vznikl podobný pořad, který by měl toto za cíl, tak by to dle I. Zolotareva předávalo jasnou zprávu, že i další Rusové mohou v České republice najít dobré místo k životu.

A. Pilátová podpořila I. Zolotareva s jeho návrhem a zeptala se, zdali se chystá nějaký výchovně-vzdělávací pořad pro ukrajinské děti, které v České republice budou chodit do školy. M. Růžičková odpověděla, že ČT téměř od samotného začátku války na Ukrajině vysílá díky digitálním technologiím částečně v ukrajinštině. To platí i pro edukativní pořady pro děti a mládež. Dodává, že je potřeba, aby ČT šířila osvětu v tom smyslu, že ne všichni Rusové a Bělorusové schvalují válku na Ukrajině nebo s ní mají přímo něco společného.

J. Miňo namítl, že plán ČT ohledně pořadů o národnostních menšinách nezní velmi pozitivně a obává se omezení vysílání. Navrhuje, aby se PS vyslovila jednoznačně pro podporu vysílání pořadů o národnostních menšinách, aby do budoucna nedošlo k omezení jejich vysílání. K. Š. Laurenčíková říká, že je možné navrhnout usnesení o tom, aby Česká televize udržela rozsah vysílání pořadů o národnostních menšinách a to na úrovni nových děl, nikoliv repríz. Dále se zeptala, zdali existuje rámec informování ve zpravodajství a jiných pořadech, zaměřený na to, jak se přistupuje k tématům spojených s národnostními menšinami. M. Růžičková odpověděla, že konkrétní dokument s touto problematikou neexistuje, ale v etickém kodexu ČT je toto téma pojmenované.

M. H. Dzingel poznamenal, že na základě již proběhlého jednání Pracovní skupiny pro situaci německých hrobů by bylo dobré udělat osvětu pro občanskou společnost. Pořad či reportáž by mohl být dobrý začátek, nejen však pro německou menšinu, ale i pro ostatní menšiny, které se starají o hroby v České republice. Zmíněna byla problematika ruských, ukrajinských a běloruských hrobů na Olšanských hřbitovech.

Ad 3. Národnostně menšinové vysílání v Českém rozhlase - aktuální situace (I. Demeterová, T. Gašparovič Mančalová, G. Oljača)

I. Demeterová, zástupkyně Českého rozhlasu (dále jen „ČRo“) informovala, že největší změna je v rámci vedení skupiny, které se stará o národnostně menšinové vysílání v ČRo. Nově vede skupinu Daniel Kupšovský. Národnostně menšinové vysílání v ČRo se skládá z několika pořadů: pořad o slovenské menšině *Stretnutie*, dále romský pořad *O Roma vakeren*, který vede I. Demeterová, německý pořad *Sousedé*, za který je odpovědná Veronika Kindlová, polský pořad *Wydarzenia*, pořad *Mezi námi*, který vede T. Mančalová a v neposlední řadě pořad *My a oni*, který vede G. Oljača. Národnostní vysílání probíhá celý týden v patnáctiminutových až třicetiminutových částech. V době před pandemií COVID-19 byly tyto části až 55 minut dlouhé. Ke zkrácení došlo z důvodu nutnosti informování o průběžném vývoji pandemie. V dnešní době je kratší minutáž zachována z důvodu informování o válce na Ukrajině. Národnostně menšinové vysílání nemá reprízy, vše jsou premiéry. Velké úsilí je momentálně vynakládáno na informování o ukrajinské menšině a příchozích uprchlících z Ukrajiny. Co se týče nových projektů, tak byl vypracován námět pro Rádio Junior, který by se měl věnovat dětem z národnostních menšin a cizincům. V současné době se čeká na vyjádření námětové rady k tomuto pořadu.

ČRo se hned po okupaci Ukrajiny a vzednutí uprchlické vlny věnoval výrobě obsahu pro Ukrajinské občany, kteří přicházeli do Česka. Vedle živého vysílání z Kyjeva, které přebíral a dále vysílal ČRo pomocí internetu, to byl i online ukrajinsko-český audioslovník a pohádky pro děti.¹ Další obsah pro děti byl vysílán v Klubu Rádía Junior, konkrétně se jednalo o 26 minut mluveného slova s psycholožkou Barborou Downes o tom, jak nepodléhat obavám a strachu. Dále redakce Rádía Junior připravila speciální Odpolední Junior v délce 3,5 hodiny živě moderovaného bloku včetně písní a pravidelných rubrik o Ukrajině. Dále v rámci podcastu Zvídavec Evy Sinkovičové vznikly díly s názvy? Proč má ukrajinská vlajka žlutou a modrou barvu? a Jaká jídla jsou pro Ukrajinu typická? Rádio Junior také odvysílalo půlhodinový rozhovor čistého času s ukrajinskou zpěvačkou Ulianou Zar. Redakčně také podpořilo dětské tiskové konference Českého rozhlasu Radiožurnál a Junák – český skaut. Mezi dětmi mělo Rádio Junior svou dětskou reportérku. Hudební playlist stanice obsahuje ukrajinskou skladbu, ve vysílání je nasazeno promo na ukrajinské vysílání na portále můjRozhlas.²

K. Š. Laurenčíková poznamenala, že by bylo dobré zauvažovat nad přidáním pořadů mířených na příchozí děti z Ukrajiny, např. pohádky v ukrajinštině s českými titulky na stanici ČT:D. I. Demeterová odpovídá, že je ráda, že paní zmocněnkyně tento návrh přednesla. Podobný návrh byl již ČT předložen a jeho případná další podpora od jiných subjektů je vítána.

¹ Živé vysílání ukrajinského rozhlasu v Česku: <https://informace.rozhlas.cz/cesky-rozhlas-zahajil-zive-vysilani-v-ukrajinstine-8693490>

Audioslovník / Аудіословник – aplikace můjRozhlas: <https://www.mujirozhlas.cz/audioslovník-audioslovník>
Válka, která změnila Rondo / Війна, що змінила Рондо – Rádio Junior:
<https://www.mujirozhlas.cz/mala-pohadka/viy-na-scho-zminila-rondo-valka-ktera-zmenila-rondo-ukrajinsky-ukrajinsky>

² Výběr aktivit spojených s válkou na Ukrajině prezentován prostřednictvím webové události a sociálních sítí Rádía Junior. Více na: <https://junior.rozhlas.cz/co-se-deje-na-ukrajine-informace-pro-deti-ktere-se-ptaji-na-vaiku-8700147>

Všechny obsah byl dostupný na jednom místě zde: <https://www.mujirozhlas.cz/dlya-ukrainciv>

S. Lazarová dodala k řešené problematice, že by bylo dobré v pořadech nejen ukazovat příklady dobré praxe, ale také řešené problémy. Je dle ní důležité, aby celá veřejnost byla informována o problémech, kterým národnostní menšiny a imigranti čelí.

K. Š. Laurenčíková informovala, že mezinárodní závazky České republiky v oblasti lidských práv, což se týká i menšinových jazyků, jsou veřejnosti málo známy. Je tedy důležité tyto závazky nějakým jednodušším a srozumitelnějším způsobem dostat mezi širokou veřejnost (děti, dospělí i seniory). Dle ní je jazyk jednotlivých úmluv hodně komplikovaný a bylo by tedy dobré vymyslet cestu, jak její obsah vysvětlit lidem kreativní cestou. Paní zmocněnkyně Navrhla pracovní schůzku s ČT a ČRo mj. na toto téma.

A. L. Georgiu poděkovala zástupcům ČT i ČRo za dosavadní práci, ale obává se, že do budoucna budou mít národnostní menšinové vysílání a neziskové organizace pracující s národnostními menšinami problém s financováním. To může zasáhnout samotná témata ve vysílání, jelikož je možné, že se nějaké akce budou muset zrušit. Dále vyzvala k formulaci usnesení, minimálně pro zachování vysílacího času a financování dříve jmenovaných pořadů.

Sekretariát Rady vlády pro národnostní menšiny, ve spolupráci se zmocněnkyní vlády pro lidská práva, s předsedkyní PS a se zástupkyněmi médií, které se účastnily PS, připravil usnesení v tomto znění:

Usnesení Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání

k bodům

2. Národnostně menšinové vysílání v České televizi - aktuální situace

a

3. Národnostně menšinové vysílání v Českém Rozhlase - aktuální situace,

které zazněly na jednání Pracovní skupiny pro národnostně menšinové vysílání dne 1. 8. 2022.

Pracovní skupina pro národnostně menšinové vysílání

- I. vyjadřuje poděkování veřejnoprávním médiím za aktivní přístup při zvyšování informovanosti o nelehké situaci uprchlíků z Ukrajiny; činnost veřejnoprávních médií přispěla ke zvládnutí současné krize, na kterou veřejnosprávní média reagovala rozšířením zpravodajských i jiných pořadů o aktuální situaci, včetně programů pro děti;
- II. se obrací se žádostí na Českou televizi a Český rozhlas, aby s ohledem na mezinárodní závazky České republiky (Evropská charta regionálních či menšinových jazyků a Rámcová úmluva o ochraně národnostních menšin);
 - a. nadále pokračovala v menšinovém vysílání pořadů, kterými jsou *Babylon*, *Wiadomości w języku polskim*, *Sousedé*, *O Roma Vakeren*, *Stretnutie*, *Wydarzenia*, *Mezi námi*, *My a oni* a *Zaostřeno na cizince*;
 - b. v této oblasti, v rámci svých možností, poskytla více finančních prostředků, zajistila delší stopáž (která byla zkrácena u pořadů *Stretnutie* a *O Roma vakeren*) a lepší vysílací čas.

Uneseni bylo přijato.

Ad 4. Mediální obraz národnostních menšin a konkrétně mediální obraz Romů v ČT (J. Balog)

J. Balog poděkoval paní zmocněnkyni za poslední vstup a dále uvedl, že mu přijde nedostatečné, že Rada vlády pro národnostní menšiny publikuje Zprávu o situaci národnostních menšin pouze jednou ročně, a proto navrhl vznik pracovní skupiny, která by měla za cíl mediální prezentaci národnostních menšin jiným způsobem, než jakým probíhá ve Zprávě o situaci národnostních menšin a která by přispěla k lepšímu mediálnímu obrazu Romů a dalších národnostních menšin. J. Balog dále poděkoval ČT za vysílání stávajících národnostně menšinových pořadů a za pokrytí aktu k bourání památníku v Letech, a také vyslovil přání, že by rád viděl více pořadů s dětmi, hlavně těmi romskými, aby mohly sloužit jako pozitivní vzor pro ostatní. I. Zolotarev podpořil J. Baloga a připojil připomínku k proběhlému Sčítání lidu, které dle něj opět nedopadlo dobře ve věci sčítání příslušníků národnostních menšin a je třeba se na to do budoucna zaměřit.

K. Š. Laurenčíková reagovala, že by ráda v budoucnu slyšela konkrétní zpětnou vazbu k vypracování Zprávy o stavu romské menšiny, která by byla prezentována paní ředitelce odboru lidských práv, Andree Baršové. Co se týče Sčítání lidu, tak paní zmocněnkyně souhlasila, že data týkající se národnostních menšin během Sčítání lidu bývají zkreslena. J. Miňo doplňuje, že pokud chce stát získat objektivní data o počtu příslušníků národnostních menšin, pak musí garantovat ještě větší anonymitu při jejich získávání. Pokud by bylo možné toto zaručit, tak by dle něho stát získával daleko přesnější a objektivnější data.

Ad 5. Reakce na následný seminář Rady Evropy (M. H. Dzingel)

M. H. Dzingel informoval o konání semináře Poradního výboru Rady Evropy k Rámcové úmluvy o ochraně národnostních menšin. Jeden bod tohoto semináře se týkal menšinového vysílání, M. H. Dzingel se konkrétně zaměřil na německý pořad v ČRo. Dalším bodem byl dialog s ČT o prostoru pro národnostní menšiny ve vysílání. Na semináři M. H. Dzingel též vedl dialog se zástupcem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy panem Jiterským o větším zastoupení národnostních menšin v učebnicích pro základní a střední školy. Úprava učebnic v tomto směru je v jednání.

Ad 6. Závěr

Paní zmocněnkyně poděkovala přítomným za jejich aktivní účast na jednání PS a ukončila jednání.

V Praze dne 19. srpna 2022